

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 2/2020 -20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Balážovou, Štvrť SNP 123, Trenčianske Teplice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 takto

r o z h o d o l :

Konanie o ústavnej sťažnosti [REDACTED] z a s t a v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED],

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že medzi žalobcom – obchodnou spoločnosťou ██████████, ██████████ (ďalej len „žalobca“), a žalovanými – sťažovateľom ako dlžníkom a ██████████ ml. a ██████████ ako ručiteľmi, bola 9. septembra 2002 uzatvorená zmluva o pôžičke vo výške 13 780 000 Sk, splatná 12. septembra 2003. Zaplatenie dlžnej sumy bolo „*garantované vystavenou vlastnou zmenkou dlžníka zo dňa 09.09.2002, avalovanou žalovanými v 2. a 3. rade ako ručiteľmi*“. Vzhľadom na to, že dlžná suma nebola v lehote splatnosti uhradená, žalobca na základe vlastnej zmenky dlžníka doručil 11. júna 2006 Okresnému súdu Žilina návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu na zaplatenie istiny vo výške 13 780 000 Sk, konanie bolo vedené pod sp. zn. 19 CbZm 2/2008 (ďalej len „zmenkové konanie“). Žalobca zároveň podaním doručeným Okresnému súdu Bratislava II 12. júna 2006 podal proti žalovaným žalobu o zaplatenie istiny vo výške 13 780 000 Sk z titulu zmluvy o pôžičke. Po zistení, že sťažovateľ neuhradil dlžnú sumu, uhradil ju v zmenkovom konaní jeden z ručiteľov na účet žalobcu a zároveň o tom upovedomil Okresný súd Bratislava II, ktorý konal o žalobe zo zmluvy o pôžičke. Okresný súd Žilina vydaný zmenkový platobný rozkaz rozsudkom č. k. 19 CbZm 2/2008-237 v časti zaplatenia zmenkovej sumy zrušil a priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy istiny od 12. septembra 2003 do zaplatenia. Krajský súd v Žiline rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

Žalobca vzal žalobu o zaplatenie istiny z titulu nevrátenej pôžičky späť s tým, že úhrady tejto sumy sa domáha v zmenkovom konaní. Okresný súd Bratislava II konanie v tejto časti zastavil, vec bola následne postúpená Okresnému súdu Pezinok (ďalej len

„okresný súd“), ktorý pokračoval v konaní už len v časti nároku na zaplatenie úrokov z omeškania. Rozsudkom č. k. 4 C 95/2011-195 zo 7. apríla 2016 okresný súd zaviazal žalovaných zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne zákonný úrok z omeškania vo výške 13 % ročne zo sumy 457 412,20 € od 13. septembra 2003 do 13. júna 2007, ako aj trovy konania.

3. Proti tomuto rozsudku podali žalovaní odvolanie, ktoré odôvodnili tým, že žalobca sa domáhal na Okresnom súde Žilina zaplatenia zmenkovej sumy a úrokov vo výške 6 % a totožnej istiny spolu s úrokom z omeškania vo výške 13 % ročne sa domáhal i v predmetnom konaní vedenom na okresnom súde (pričom žalobu v časti istiny vzal späť). Priznaný úrok z omeškania spolu vo výške 19 % považovali za rozporný s inštitútom dobrých mravov. Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Vo vzťahu k namietanému „duplicitnému“ uplatneniu úroku z omeškania a zmenkového úroku krajský súd poukázal na *„na záver vyslovený odvolacím Krajským súdom v Bratislave v uznesení zo dňa 21. marca 2013 č. k. 2Co/137/2013, kde tento konštatoval, že nárok žalobcu uplatnený v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 19CbZm/2/2008 je nárokom vyplývajúcim z ustanovenia § 45 bod 2 zák. č. 191/1950 Sb. (zákon zmenkový a šekový), v ktorom je kogentne stanovená aj výška sankcie, ktorej sa môže majiteľ zmenky domáhať zo zmenkovej sumy, pričom v prejednáwanej veci sa žalobca domáhal zaplatenia úroku z omeškania za omeškanie dlžníkov s plnením ich peňažného dlhu. Odvolací súd súhlasí s názorom, že ide o zákonné nároky, ktoré nemajú žiadnu vzájomnú súvislosť, ani sa vzájomne nekonzumujú, zmenkový úrok nemá žiaden vzťah k úroku z omeškania z kauzálneho vzťahu a nie je úrokom z omeškania, ide o samostatný nárok vyplývajúci priamo zo zmenky, ktorý patrí majiteľovi zmenky bez ohľadu na existenciu alebo neexistenciu kauzálnych úrokov z omeškania alebo iných úrokov.“*

4. Dovolanie sťažovateľa a ručiteľov (žalovaných), ktoré odôvodňovali poukazom na § 420 písm. d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP, najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) odmietol ako procesne neprípustné.

5. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť nasmeroval proti rozsudku krajského súdu a uzneseniu najvyššieho súdu. Je toho názoru, že uznesenie najvyššieho súdu je arbitrárne, svojvoľné a založené na formálnom prístupe súdu k prejednávanej veci. Rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, ktorými boli zviazaní na zaplatenie úrokov z omeškania aj žalovaní – ručitelia, považuje za nezákonné a spôsobujúce značnú ujmu na majetkových právach sťažovateľa.

Sťažovateľ kritizuje záver najvyššieho súdu, podľa ktorého *„prekážka litispendencie, resp. prekážka res iudicata existovala len vo vzťahu k žalovanej istine, ktorá prekážka zanikla tým, že po zaplatení istiny v zmenkovom konaní totožnej s istinou vymáhanou na základe zmluvy o pôžičky, žalobca zobral v tejto časti žalobný návrh späť a súd v konaní č. 4C/95/2011 pokračoval len v časti úrokov z omeškania, kde už neexistovala prekážka litispendencie“*. K tomuto záveru dovolacieho súdu sťažovateľ uvádza, že *„v zmenkovom konaní žalobca popri nároku na zaplatenie istiny uplatnil aj nárok na zákonné úroky vo výške 6 % z istiny, ktoré mu boli aj priznané. Okolnosť, že ide o rozdielnu výšku úrokov v zmenkovom a občianskom konaní nemôže znamenať nedostatok prekážky litispendencie. Bolo na žalobcovi, aby si uplatňoval nárok voči žalovaným buď na základe zmluvy o pôžičke alebo na základe vlastnej zabezpečovacej zmenky dlžníka. Ak žalobca uplatnil nárok na základe zmenky, ako aj na základe zmluvy o pôžičke, v oboch prípadoch ide o totožnosť sporových strán a totožnosť predmetu sporu a jeho skutkového základu.“*. Pokiaľ išlo o dovolanie sťažovateľa podané i z dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, teda preto, že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, sťažovateľ uviedol, že *„Podstata tejto právnej otázky bolo posúdenie, či žalovaní v rade 2. - 3. ako ručitelia za záväzok dlžníka - žalovaného v 1. rade na základe zmluvy o pôžičke splatnej dňa 12.09.2003 boli zodpovední okrem istiny aj za úroky z omeškania so zaplatením istiny. V konaní Okresného súdu Pezinok č. k. 4C/95/2011, žalovaní v 2. - 3. rade namietali svoju*

zodpovednosť za úroky z omeškania poukazujúc na obsah Zmluvy o pôžičke splatnej dňa 12.09.2003, v ktorej sa ako ničitelia zaviazali zaplatiť pôžičku (istinu) vo výške 13.780.000,- Sk, ak ju nezaplatí v lehote splatnosti dlžník. Svoju procesnú obranu žalovaní v 2. - 3. rade opierali o ustanovenia § 546 a nasl. Občianskeho zákonníka, z ktorých je nepochybné, že v danom prípade žalovaní v 2. - 3. rade ako ručiteľia nezodpovedajú za úroky z omeškania vzniklé zaplatením istiny po lehote splatnosti. Popri tejto procesnej obrane žalovaní v 2.- 3. rade poukazovali, že žalobca nesplnil svoju povinnosť podľa § 548 ods. 1/ Občianskeho zákonníka vyzvať ručiteľov na zaplatenie dlhu z dôvodu, že dlžník dlh nezaplatil.“.

6. Sťažovateľ rovnako odmieta tvrdenie najvyššieho súdu, že v dovolaní uviedol len všeobecnú charakteristiku nesprávnosti, ku ktorej došlo pred okresným súdom a krajským súdom. Práve naopak, v súlade s § 432 CSP sťažovateľ poukázal na nesprávne právne posúdenie veci a v čom táto nesprávnosť spočíva, najvyššiemu súdu bola táto nesprávnosť právneho posúdenia veci nepochybne zrejmá. V tejto súvislosti sťažovateľ najskôr uznáva, že v dovolaní nekonkretizoval rozhodnutia, ktoré by preukazovali odklon od vyriešenia právnej otázky krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, avšak vzápätí argumentuje, že „rozhodnutia Najvyššieho súdu SR nie sú systematicky usporiadané a publikované a ich znalosť je len otázkou náhody. Pritom za ustálenú rozhodovaciu prax sa považujú aj nepublikované rozhodnutia alebo aj jednotlivé doteraz nepublikované rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktoré názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí sú nepochybniteľné alebo ich akceptovali. Za takejto neprehľadnej systematiky, žalovaní v čase podania dovolania nedokázali zistiť a preukázať súdne rozhodnutie znamenajúce v danej veci odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a nemožno to od dovoľávateľov ani spravodlivo požadovať. Sťažovateľ v súvislosti s rozhodnutím dovolacieho súdu poukazuje na ustanovenie § 440 CSP, podľa ktorého je súd viazaný len dovoľacími dôvodmi z čoho vyplýva, že dovoľací súd nie je viazaný vymedzením prípustnosti dovolania. V rámci postupu dovolacieho súdu podľa § 440 CSP, mal súd pri prisúdení prípustnosti dovolania zohľadniť svoje stanoviská a rozhodnutia, aj keď ich dovoľávatelia neoznačili. Sťažovateľ poukazuje ďalej na ustanovenie § 428 CSP, podľa ktorého vymedzenie splnenia prípustnosti dovolania nie je náležitosťou dovolania.“.

7. Sťažovateľ sa zároveň domáhal, aby ústavný súd nariadil dočasné opatrenie, ktorým odloží vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia krajského súdu, čo odôvodňoval skutočnosťou, že na jeho podklade prebieha exekučné konanie, ktoré je vedené súdnym exekútorom [REDACTED], a preto mu hrozí v budúcnosti neodstrániteľná, resp. ťažko odstrániteľná ujma. Kým „ujma sťažovateľa spočíva v značnom zásahu do jeho majetku, ktorý bude v prípade vyhovenia sťažnosti následne ťažko (ak vôbec) zvrátiteľný, ujma na strane tretích osôb spočíva jedine v dočasnom odložení možnosti vymáhania priznanej pohľadávky, v ktorom však bude možné v prípade nevyhovenia sťažnosti, bez obmedzení ďalej pokračovať“. Splnenie predpokladov na vydanie dočasného opatrenia vidí teda v tom, že „prípadné neodloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia spôsobí väčšiu ujmu, než ujmu, ktorá môže vzniknúť iným osobám pri odložení vykonateľnosti, pričom odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom“.

8. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení jeho práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu a zároveň tieto rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

9. Podaním doručeným ústavnému súdu 20. decembra 2018 sťažovateľ doplnil svoju ústavnú sťažnosť o argumentáciu spočívajúcu v tom, že napadnutými rozhodnutiami došlo k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Poukázal na to, že v rámci ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ale i súdov nižších inštancií sa ručenie nevzťahuje na sankcie, ktoré má v dôsledku omeškania dlžník zaplatiť veriteľovi, ak sa ručiteľ na ich úhradu osobitne nezaviazal. V tejto súvislosti odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/2009, ako aj na právnu teóriu. Na námietky spočívajúce v tom, že ručiteľia sa písomne nezaviazali na úhradu úrokov z omeškania, nákladov veriteľa spojených s uplatnením pohľadávky a iných prípadných sankcií, však krajský súd ani najvyšší súd nereagovali a odklonili sa od uvedenej ustálenej súdnej praxe bez akéhokoľvek zdôvodnenia, čím porušili spomínaný ústavný princíp.

10. Dňa 9. decembra 2019 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým oznamuje, že netrvá na ústavnej sťažnosti z dôvodu zrušenia rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 175/2017-231 z 24. októbra 2017 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 102/2018 zo 17. septembra 2018 ústavným súdom.

II.

Posúdenie veci ústavným súdom v kontexte relevantnej právnej úpravy

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

14. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

15. Podľa § 127 zákona o ústavnom súde ak sťažovateľ vezme svoju ústavnú sťažnosť späť, ústavný súd konanie o nej uznesením zastaví.

16. V posudzovanom prípade vzhľadom na to, že sťažovateľ vzal svoju ústavnú sťažnosť v celom rozsahu späť (bod 10), ústavný súd rozhodol o nej tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu